هەندێک بیرەوەریی خۆم لە زیندان

بەشی یەکەم

پێشتر لەم زنجیرە وتارەدا باسی تەبعید (دوورخرانەوە) ی خۆم لە کوردستان کرد. دوورخرانەوەکەم عاقیبەت بەخێر نەبوو لەبەر ئەوەی هێشتا ئیجازەی گەڕانەوەی کوردستانم پێ نەدرابوو، گرتیانم و دوای دوو ساڵ و چەند مانگێک کە بەریاندام، بە گوێرەی قەراری دادگای نیزامی، بەتەواوەتی لەسەرئیش وکاری مامۆستاییش وەلانرام! چەند سزای قورسی یەک لە دوای یەک بۆ لاوێکی تازە پێگەیشتوو، تەنیا بە تاوانی خوێندنەوەی کتێب و بێ هیچ پەیوەندێکی ڕێکخراوەیی یان هەڵسووڕاوییەکی چەکدارانە! بە قەولی نازم حیکمەت: "بو مملکت بیزیم."

لێرەدا بە کورتی باسی گیران و زیندان و ئەشکەنجە و دادگا و "میللی کێشان" واتە ماوەی زیادەی زیندانی دوای تەواو بوونی ساڵانی مەحکوومییەت هەتا کاتی ئازادی خۆم دەکەم، ئامانجیشم ئەوە نییە کای کۆن بە با بکەم یا بەو شێوەیەی وا ئێستا لە نێو کورددا بۆتە باو، بە ڕاست و بە درۆ، ئازایەتی خۆم بسەلمێنم و منم منمی پێ بکەم؛ بەڵکوو دەمەوێت خۆم بکوتم، هەڵەکانم دەربخەم و چەوتییەکانم بۆ خەڵک ڕوون بکەمەوە بۆ ئەوەی ڕۆڵەی دواڕۆژی گەلەکەمان بە خۆراکی خۆ هەڵکێشان پەروەردە نەبێت و لەوە گرنگتر، لە کار و هەڵسووڕانی سیاسیدا هەوڵ بدات یەکەم خۆی و تواناکانی هەڵسەنگێنێت، دووهەم دوژمن وەک هەیە بناسێت، سێهەم ڕێبازێک کە دەیگرێتە بەر بزانێ بۆ کوێ دەچێت و ئەوەی لە کۆتاییدا دەگاتە دەروازەی سەوزی بەختەوەری و سەروەریی گەلەکەی یاوەکوو دیوارێکە و سەری لێ دەدرێت. لە هیچ شوێنێکی قسەکانمدا هیچ شتێک ناڵێم و نانووسم کە وا نەبووبێت جا بە چاک یان بە خراپ، لە بەرژەوەندیی خۆمدا یان بە زیانی خۆم. ئەوە بەڵێنە و لەسەری دەوەستم. لە گێڕانەوەی ڕووداوەکانیشدا ئەگەر بابەتێکی خۆش یان ناخۆش هەبێت هەردوکیان دەنووسم و نامەوێت ڕواڵەتی قارەمانێکی شێرکرۆژی مرچ و مۆڕ و جیددی بەخۆمەوە بگرم و وای پیشان بدەم کە فاتیحی قزل قەلعە و ئێڤین بووم! بە کورتی، هەرچۆنێک بووم، وای دەنووسم.

ڕۆژێکی پایزی ساڵی ١٣٥٢ [١٩٧٣] بوو. دەبیری دەبیرستانێک بووم لە باشووری تاران (ناحیە ١٣). ناوی دەبیرستانەکەم لەبیر نییە بەڵام دەزانم لە شوێنێک بوو بە ناوی "چهارراه ولیعهد" لە جادەی قەدیمی کەرەج (جیاوازە لە چوارڕێی وەلیعەهدی خیابانی شاهڕەزا و پەهلەوی ناوەڕاستی تاران). زەنگی پشووی نێوان دوو دەرس لێدرابوو و من وەک دەبیرەکانی دیکە لە ژووری مودیر، کە ژوورێکی زەبەلاح بوو، دانیشتبووم و لەگەڵ دەبیرێکی خەڵکی خورماوا (خورڕەم ئاباد) کە پێکەوە دۆست بووین و هاتوچۆیماڵمان هەبوو، خەریکی قسەکردن بووم. لەپڕ هەستم کرد ژوورەکە بێدەنگ بوو و یەک لە هاوکارەکانم بانگی منی کرد. سەرم هەڵێنا، هەموو مات و بێدەنگ سەیری دووکەسیان دەکرد کە بە جلی ئاساییەوە لە بەردەرگا، لەوسەری ژوورەکە وەستابوون. یەکیان بانگی کردم. فیکەی خۆم زوو ناسییەوە و زانیم ئەو مڵۆزمانە بۆچی هاتوون! چووم بۆ لایان. یەکیان گوتی من ئەفسەری پۆلیسم، بۆ وەڵامی چەند پرسیار لەگەڵمان وەرە دەرەوە. گوتم باشە، بەڵام دەکرێ خواحافیزی لە مودیر بکەم؟ گوتی بەڵێ. گەڕامەوە دواوە بۆ ئەوسەری ژوورەکە و لای مێزی مودیر. ژوورەکە زۆر گەورە

و درێژ بوو. بە دەم ڕێگاوە بۆ لای مودیر، سێ چوار پەڕە کاغەزی نووسراوم پێ بوو شیعر و یادداشتی کوردییان لەسەر نووسرابوو، خێرایەک دەستم برد بە هەستێکەوە لە گیرفانی باغەڵم دەرم هێنان و هەر گەیشتمە بەر دەم مێزی مودیر[7]، هەندێک نووشتامەوە و بەدەم خواحافیزی کردنەوە کاغەزەکانم خستە ژێر پایەی ئەو پەرچەمی ئێرانەی وا لە سەر مێزەکە دانرابوو، ئینجا گەڕامەوە دواوە و چوومەوە بۆلای دەرگا. کابراکان لەوێ وەستابوون و چاوەڕوانم بوون. لام وانییە هەستیان بە کارەکەی من کرد. لە حەوشی دەبیرستان چووینە دەرێ. ماشێنێکی پەیکانیان پێبوو. چوار کەس بوون: ئەفسەرەکە- کە وێدەچوو بەرپرسی ئەوانی دیکە بێت، شۆفێری پەیکانەکە و دووکەس کە منیان لە پشتەوە لە نێوان خۆیان دانا و وەڕێ کەوتین. لە ڕێگا قسەیەکی کەم کرا و تەنیا ئەفسەرەکە لێی پرسیم ماڵت ئا لەم شوێنەیە؟ ئەدرەسی ماڵەکەمیان پێ بوو. گوتم نا، لەوێ ڕۆیشتووم و لە فلانە شوێن دەژیم.

مەسەلەی ماڵ ئەوە بوو کە من لەگەڵ دوو برادەری خۆمدا دەژیام بەڵام هاتوچۆی ماڵی دوو برادەری دیکەشم دەکرد کە ژوورێکی بەتاڵیان هەبوو و من بۆ ماوەی چەند شەوی پێش ئەو ڕۆژە لەگەڵ کاک ئەحمەدی سامبەگی کە لە بۆکانەوە هاتبوو و میوانی من بوو، لەو ماڵەدا دەژیاین، هیچ کلیلی ماڵەکەشم پێ نەبوو! ماڵی یەکەم، کتێب و نامیلکە و کاغەز و ماغەزی زۆری لێبوو، بەڵام ئەوی دووهەمیان هیچی لێ نەبوو! بەم شێوەیە خۆم پەڕاندەوە و نەمهێشت بمبەن بۆ لای کتێب وکاغەزەکانم، کابرای ئەفسەریش پرکێشی نەکرد و تەنیا گوتی لەکەیەوە لەوێ نەماوی؟ گوتم هەفتەیەک دەبێت.

چووین بۆ ماڵی دووهەم. لەدەرگاماندا، ژنێک لێی کردینەوە کە هاتوچۆی یەک لەو برادەرانەی دەکرد. کابرای ئەفسەر دەست بەجێ گوتی "چریک خانم باز ندیده بودیم!" ئای گوتم قوڕم بەسەر، منیان بە چریک داناوە. چووینە ژوورەوە. ژوورەکە گەڕان هیچی وای لێ نەبوو جگە لە نوێن و پێخەو. تا ئەو دەمە گیرفانم نەگەڕابوون. گوتم دەتوانم بچم بۆ توالێت؟ گوتیان بچۆ. دیار بوو زۆر سەختیان لێ نەدەگرتم. لەوێش یەک دووکاغەزم دڕاند و بە ئاومدا دا و هاتمەوە لایان. تەنیا کاغەزێکیان لە ژوورەکەدا دییەوە کە شەوی پێشتر بۆ کاک ئەحمەدی سامبەگیم نووسیبوو. ئەحمەد یادی بەخێر بێت بڕیار بوو سەعات ٧ ی ئێوارەی ئەو ڕۆژە بگەڕێتەوە ماڵێ پێکەوە بچین بۆ عارەق خواردن. هەر وەستام و نەهاتەوە، دوای سەعات نۆی شەو چووم لەخوارەوە ساندویچێک بکڕم بیخۆم، ئەو یادداشتەشم بە تووڕەییەوە نووسی و بەجێم هێشت بۆ ئەحمەد کە ئەگەر هاتەوە ڕاوەستێت تا دەگەڕێمەوە. نووسیبووم: "ئەحمەدئاغای ... گوشاد، هەر چاوەڕوان بووم و نەهاتیەوە، ئیتر برسیم بوو، چووم ساندویچێک بخۆم، ڕاوەستە تا دەگەڕێمەوە!" کابرای ئەفسەر کاغەزەکەی خوێندەوە و گوتی ئەو ئەحمەدئاغای ... گوشادە کێیە؟ گوتم میوانمە ئێستا چۆتە دەرەوە. ئیتر لەسەری نەڕۆیشت. ماڵ پشکنین تەواو بوو و بێ ئەوەی سەر بە ژووری هیچکام لە برادەرەکانمدا بکەن، لە ماڵ چووینە دەرەوە.

لە ڕێگا بە هەمان شێوەی پێشوو دانیشتینەوە. ئەمجار ئەفسەرەکە گوتی گیرفانی بگەڕێن. گەڕان. چەند لاپەڕە کاغەزی تێدا بوو هەر شیعر و هەڵبژێرراوی کتێب و گۆڤارە فارسییەکان بوون و بایەخێکی سیاسی ئەوتۆیان نەبوو. سەیرێکی کردن، پاشان دڕاندنی و لە شووشەی ماشێنەکەوە فڕێیدانە دەرەوە. زۆرم پێ سەیر بوو. گەرچی شتێکی گرنگ نەبوون بەڵام لە کتێب و وتاری کۆمەڵایەتی و سیاسیم دەرهێنابوون بۆ ئەوە دەبوون لێم بپرسرێت ئەو شیعرە یان ئەو ڕستەیە چییە و لەکوێوە هاتووە؟ بەڵام

---

[7]. مودیرەکەمان، کە بە داخەوە ناویم لەبیر نەماوە، خەڵکی مازندەران و تابڵێی مرۆڤێکی باش بوو. برادەرێک دەیگوت دەیان جار باسی تۆی لای من کردووە و گوتوویەتی پێم خۆشە کاتێ لە زیندان هاتەدەر بیبینم. بەڵام بە داخەوە یەک دووساڵ دوای ئەو ڕووداوەی گیرانی من خانەنشین کرا و ئیتر بۆم نەدۆزرایەوە، چەندساڵ دوای ئەویش هەواڵی مردنیم ژنەفت. یادی بەخێر بێت، چ مرۆڤێکی باش بوو.

کابرا نەک هەر هیچی نەگوت، فرێشیدان! ئێستاش کە بیر لەو ڕۆژە دەکەمەوە باوەڕ کردنی بۆم زەحمەتە، تەنیا شتێک وەک هۆکاری ئەم کارە بەزیهنمدا دێت ئەوەیە کە ئەفسەرەکە کورد بووبێت و ویستبێتی یارمەتییەکم بدات دەنا عەقڵم پێی ناشکێت بۆچی ئەوەندە سەهلی لێ گرتم لەکاتێکدا لە ناو زیندانەکەدا وا نەبوو و دەیانویست موو لە ماست بکێشن و بەسەر هیچ شتێکەمەوە نەدەچوون. دەزانم گرتن و بردنە زیندان بە دەست شەهرەبانی و پۆلیس بوو بەڵام بازجوویی واتە لێپرسینەوەی کێشەی سیاسی ئەرکی ساواک بوو.

هەرچۆنێک بێت لە دەوروبەری مەیدانی ٢٤ ئیسفەند (ئینقیلابی ئێستا) وە وەڕێ کەوتین و بەرەو ناوەندی تاران واتە تۆپخانە ڕۆیشتین. شەهرەبانی کولل و "کمیتە ضد خرابکاری" لە باکووری ڕۆژئاوای تۆپخانە هەڵکەوتبوو. لە نیوەی ڕێگا بەدواوە گوتیان سەرت دانەوێنە و سەیری دەرەوە مەکە. وام کرد، بەڵام بە هەست دەمزانی بەرەو کوێ دەچن. شەقامەکانی تارانم وەک بەری دەستم دەناسی بەتایبەت لەو شوێنانەدا.

گەیشتینە کومیتەی ضد خرابکاری. جل و بەرگیان پێ داکەندم و بەرگی زیندانیان لەبەر کردم، ئەفسەرەکە کاغەزی "ئەحمەدئاغا" شی تەحویلی کومیتە دا، ئەوانیش خستیانە سەر جل و بەرگەکەم بەڵام پرسییان ئەو ئەحمەدئاغای ....گوشادە کێیە؟ گوتم برادەرمە!

تا ئێرە جێگای خۆشی حیکایەتەکە بوو. بەڵام دواتری وانەبوو. ڕاست بردیانمە ژوورێکی تاکەکەسییەوە و دوای چەند خولەکێکی کەم، نیگەهبانێک هاتە شوێنم، چاوی بەستم، وەپێشم کەوت و دەست لەسەر شانی خۆی بردمیە ژووری "بازجوویی" واتە شوێنی لێپرسینەوە. لەوێ چاویان کردمەوە. بازجووەکەم- کە دواتر زانیم ناوی "ئارەش"[8] بوو لە تیمی ڕەسووڵی، کوڕێکی گەنج کە تازە لە سپاە دانش گەڕابووەوە. کاغەزێکی نایە بەردەمم: "هویت شما محرز است....سەبارەت بە هەڵسوکەوتی سیاسی و دژی ئینقیلابیی خۆت و ئەو "جوزوە" (ناميلكانە) ی وا خوێندووتنەوە زانیاریمان بدەیە." منیش دەستم کرد بە نووسین: مامۆستام، لە زانکۆی ئەدەبی زانستگەی تاران مێژووم خوێندووە... ئینجا ناوی ئەو نامیلکە دەرسییانەشم نووسی وا لە زانکۆ خوێندبوومن.

دوای ماوەیەک هات، سەیرێکی کرد و لەپڕ زلـلـەیەکی توندی لە پەنا گوێچکەم دا. چوار پێنج جنێوی ناخۆشیشی پێدام و گوتی منداڵ فریو دەدەی؟ کاری دژی ئەمنییەتی و جوزوەی "ممنوعە" دەڵێم نەک ئەو توڕڕەهاتەی تۆ نووسیوتە، بنووسە با پێستت نەگرووم! ئەوەی گوت و ڕۆیشت. من دووسێ نامیلکەی دیکەم لە هەمان چەشن لێ زیاد کرد و ڕاوەستام. کابرا هاتەوە و سەیرێکی کرد و گوتی هەستە سەر پێ! چەند زلـلـەی لێدام ئینجا گوتی ڕاکشێ و لاقت بەرز بکەوە. بە قامچی (شەللاق) بەربووە گیانم. زۆری لێدام و منیش هەر هاوارم دەکرد دەمگوت ئاخر نووسیومە، چی دیکە بنووسم؟ سوێندم دەخوارد دەمگوت هیچی دیکەم نەخوێندۆتەوە. دوای هەندێک لێدان لەسەر کورسییەکەی دانامەوە و گوتی عاقڵ دەبی؟ دەنووسی؟ گوتم ئاخر هیچم نییە بینووسم. بانگی نیگەهبانی کرد گوتی بیبەن بۆ "اطاق تمشیت" واتە ئەو ژوورەی وا تایبەت بە ئەشکەنجە کردن بوو.

دووکەس هاتن چاویان بەستمەوە و بە شەلەشەل لە ژوورەکە بردیانمە دەرەوە. بۆ ترساندنی زیاتر، کردیانە قوولەقوول و هەراهەرایەک هەر مەپرسە: سەرت دانەوێنە، سەرت دانەوێنە! بە ڕاست دا و

---

8. دوای شۆڕشی ساڵی ١٣٥٧ ئارەشیان لەگەڵ تهرانی سەربازجوو پێکەوە ئیعدام کرد.

بەچەپ دا! تاوەکوو لە ژوورێک چووینە ژوورەوە و لە سەر کورسییەکی ئاسنیان دانام کە دواتر زانیم پێی دەگوترا "ئاپۆلۆ"! کورسییەکە دوو دەسکی ئاسنی هەبوو، پەنجەی هەردوو دەستمیان خستە نێوان شتێکی ئاسن وەک قفڵ و بەند، کە لە لای سەرەوە جەڕەبابە دەدرا. ڕادەی توندکردنەکەی بەدەست خۆیان بوو. دەستم توند لەوێ قایم کرا بە چەشنێک کە جووڵەی لێ برا. ئەگەر بمویستایە بیجووڵێنم ئازارێکی زۆری دەبوو ولەوانەبوو کون بێت. کورسییەکە بە شێوەیەک دروست کرابوو کە لاق لە سەری شۆڕ نەدەبووەوە واتە ڕادەکشا. لە سەر هەردوو لاقیش، لە نێوان قولاپە و کەشکەژنۆدا، هەمان قفڵ وبەند دانرابوو، کە لاقیان پێ جەڕەبابە دەدا. ڕادەی توند کردنی ئەویش بەدەست خۆیان بوو. لاقیشم لەو دەزگا ئاسنە توند کرا. کڵاوخوودێکی قووڵیان لەسەر کردم. لام وابوو بۆ ئەوەیە کاتێ هاوار دەکەی دەنگت زۆر نەچێتە دەرەوە بەڵام وا نەبوو و هۆکارێکی دیکەی هەبوو کە من نەمدەزانی، کەسیش پێی نەگوتم. چاوم هەر وا بەسترابوو و ژوورەکەش وێدەچوو تا رادەیەک تاریک بێت لەبەر ئەوەی لەژێر چاویشمەوە هیچی وام نەدەدیت. ئێستا جەنابی ئاپۆلۆ ئامادەی وەڕێ کەوتنە! موسافیری موحتەرەمیش کە بەندە بم، سوار بووە و توند و تۆڵ بەستراوەتەوە نەکا بکەوێتە خوارێ و دوور بێت لە گیانی ئازاری پێ بگات. مۆتۆڕی ئاپۆلۆی ساواک لەجیاتی بەنزین بە شەللاق دەکەوتە کار! کابرای شەللاقزەنیش ناوی "حوسەینی" بوو، دواتر جارێک بینیم، یەکی زەلامی مرچ و مۆنی بەد ڕواڵەتی ناحەز بوو کە دەیان کەسی لەژێر شەللاق و ئەشکەنجەدا کوشتبوو.

یەکەم شەللاق کە لە لاقم درا گوتم ئەی بابەڕۆ، لاقم لێ بووەوە! ئەم شەللاقە جیاواز بوو لەوەی وا ئارەش لە ژووری بازجوویی لێیدەدام. شەللاقی ئارەش لەچاو ئەمە وەک سڵاو وئەحواڵپرسی وابوو. ئەو شەللاقەی سەر ئاپۆلۆ کاتێ لە بنی پێ دەدرا، تا نووکی سەری پێ دەکەوتە ژان. ئەوە چی بوو؟ ئاسن بوو؟ ئاور بوو؟ نەمدەزانی. تەنیا دەمزانی خەریکن لەشم تێک دەشکێنن ولەبەر یەکی دەبەن. هاوار بە هێچ کوێیەک نەدەگەییشت. ژمارەی شەللاقەکان بەرز بووەوە و من ئیتر لەوانە بوو لە هۆش بچم. هاوارەکانم هێدی ببوونەوە و زیاتر دەمناڵاند. ئارەش هاتە پەنا گوێچکەم و لەگەڵ چەند جنێوی دایک وبابدا گوتی ئەوە هیچ نییە، عاقڵت دەکەم، جوزوەی دەرسیم بۆ دەنووسی؟

دەست ولاقیان کردمەوە و گوتیان بەڕێگەدا بڕۆ. ڕۆیشتنی چی؟ لە سەر پاژنەش نەدەکرا بڕۆم، بەزۆر بەڕێگایاندا بردم و بردیانمەوە ژووری بازجوویی. قەڵەم و کاغەز هاتەوە مەیدان، بنووسە! جا وەرە بەو دەست وپلە هەڵماسیوە بێ توانایەوە بنووسە. هەر پیتێکی دەمنووسی بە قەدرایی تۆپێکی پینگ پۆنگ دەبوو! ئارەش هاتەوە لای کاغەزەکە، سەیرێکی کرد و چووە ژوورەکەی پەنا دەست. لام وابوو دەمبەنەوە سەر کورسیی ئاپۆلۆ بەڵام دوای ماوەیەک ڕەسووڵی سەربازجوو و سەرۆکی ئارەش هات، یەک دوو جنێوی پێدام و گوتی ئەو "باشەڕەف"ە[9] ببەنەوە ژوورەکەی، کارم زۆر پێیەتی، ئەوە عاقڵ نابێت!

هەواڵێکی خۆش بوو وەک قەراری ئازادیم بۆ دەرچووبێت! هەڵیان گرتم، بردیانم و خستیانمە ژوورێکی تاکە کەسی بچووکەوە کە جیاواز بوو لە ژووری سەرەتای هاتنم، بەڵام سێ کەسی دیکەشی تێدا بوون. گەرچی ئەوانیش وەک من حاڵیان شپرزە بوو، بەڵام زۆر لەگەڵم میهرەبان بوون و چەند شەو ئاگایان لێم دەبوو. من سیفر کیلۆمیتر بووم و ئەوان زیاتر لەوێ مابوونەوە. دیارە هیچی واشیان لە دەست نەدەهات، بەڵام بۆ ورە پێ دان و ئازا کردنەوە و قسە لەگەڵ کردن و جۆک گێڕانەوە و

---

[9]. بازجوو و نیگەهبان ئەگەر بیانویستایە کەسێک ئەزیەت بکەن بانگیان دەکرد "باشەڕەف!" دیارە نیازیان پێچەوانەکەی بوو و دەیانویست بە تەوسەوە بڵێن کەسەکە دەیەوێت شەرەفی خۆی بپارێزێت و ڕاستی لە هاوڕێیانی نەڵێت بەڵام ئێمە مۆڵەتی ئەوەی پێ نادەین!

لەبیربردنەوەی ئازار و ئێش زۆر باش و یارمەتیدەر بوون. لە زیندان بە تایبەت لە کاتی لێپرسینەوە و ئەشکەنجەدا، خەڵکانی دڵ زیندووی ورە بەرز گەلێک یارمەتیدەری هاوبەندییەکانیانن. بە پێچەوانە، خەڵکانی بێ ڕۆحیە و تێکشکاو، سەربارێکی قورسی سەر هەموو دەردەکانی دیکەی زیندانیی هەژارن. لاقم هەرکامیان بەقەدرایی خەرگەیەکیان لێ هاتبوو! دەستیشم ماسیبوو و ئازاری هەبوو. سێ چوار ڕۆژێکی پێچوو، هیچ خەبەرێک نەبوو و من لاقم بەرەو باشبوونەوە دەچوو، پاڵم لێ دابووەوە و لەگەڵ هاوبەندییەکاندا قسە و باس و نەقڵ و حیکایەت و جۆک و پێکەنینمان هەبوو!

ئیستیراحەت زۆری نەکێشا، ڕۆژێکیان بانگیان کرد محەممەد ئەنوەر! زیندانبانەکان زیندانییان بە ناوی بچووکەوە بانگ دەکرد نەک بە شۆهرەتەوە. نیگەهبانێک دەهاتە ناو بەند و ناوەکەی بەدەنگی بەرز هاوار دەکرد؛ کەسەکە دەبوایە لە هەر سلوولێکدا بێت بڵێت "بەڵێ!" بۆ ئەوەی کابرا بزانێت لە کام ژوورە و بێت لەوێوە بیبات. بردیانمەوە هەمان ژووری ئارەش و چاویان کردمەوە. ئارەش هەمیسان کاغەزێکی ئامادەی نا بەردەستم "هویت شما محرز است.... بنووسە!" خوایە چی بنووسم؟ هەر ئەوانەی پێشووم بە هەندێک زیادکراوەوە نووسی، بەلای هیچ شتێکی سیاسیدا نەچووم. ئارەش هاتەوە سەرم و سەیری نووسینەکانمی کرد. کورتی بکەمەوە، دیسانەکە خۆم لە سەر ئاپۆلۆی گۆڕین بینییەوە. جەڕەبابە درام، بەڵام ئەمجارە دە دوازدە سیم (وایەر) ی کارەباشیان بە گیرەی ئاسنی بچووک لە لەشم گیراند. دوانیان لە نەرمایی گوێچکەم، ئەوانی دیکە لە لێو و لووت و دەست و لاق و سەر مەمکەکانم، یەکیشیان بیلامانێ لە نێو لاقم.

حوسەینی دیسان بەربووە شەللاق لێدان، هەر پێم سەیر بوو بۆچی لاقم لە لەشم جیا نابێتەوە، ئارەشیش هەر جنێوی دەدا. لەپڕ هەستم کرد هەڵدەتەکێم، دیار بوو کارەبایان لە لەشم دەدا. وایەری هەر ئەندامێکیان لە کارەبا بدایە، سەرم و لەشم بەرەو ئەولایە دەکشان بەڵام دەزگاکە نەیدەهێشت زۆر بجووڵێم. جاری وابوو گوێچکە و دەم یان چاو، جاری واشبوو هی سەر مەمک و بەم شێوەیە، شوێنەکانی دیکەیان بە کارەبا وەسڵ دەکرد. جاری واش بوو هەموویان پێکەوە دەخستە کار. ئەگەر دەست و لاقم بە دەزگاکەوە قایم نەکرابوایە، هەرجارەی چەند مەتر هەڵدەبەزیمەوە بەڵام ئاپۆلۆ نەیدەهێشت جووڵە بکەم. زۆر ناخۆش بوو، هەستێکی ناحەزم تێدا دروست ببوو، شەللاقەکەم لەوە پێ خۆشتر بوو. کێشە ئەوە بوو نەمدەزانی تاکەی لەکارەکەیان بەردەوام دەبن و کەی لە دەستیان ڕزگاریم دێت. هەر ئارەش جنێوی دەدا ودەیگوت ئەوە سەرەتای کارە بزانە چیت لێ دەکەم، ڕاستم پێ ناڵێی واوا لێکراو؟ منیش سوێندم بە خودا و پێغەمبەرێک دەخوارد کە باوەڕم پێیان نەبوو و دەمگوت هیچم نەکردووە. بەکورتی، ببووە ململانیی نێوان ئەو و من، ململانییەکی نابەرانبەر کە تازە بە سەرمدا سەپا بوو و لەسەری دەڕۆیشتم و دەمگوت هیچم نەکردووە، هیچی خراپم نەخوێندۆتەوە و ئاگام لە هیچ نییە. بە هەمان شێوەی پێشوو دوای ئەوەی شەکەت و ماندوو و بریندار و کەلەلایان کردم هێنایانمە خوارێ بەڵام ئەمجارە ڕاستەوخۆ بردمیانەوە ژوورەکەم. تۆ کاتێ لە ژووری ئەشکەنجەدای، سلوولەکەت لێ دەبێتە بەهەشت و کاخی شاهی، خواخواتە لەکۆڵت ببنەوە و بتبەنەوە ناو ئەو ژوورە تەنگ و تاریکە، کە لەبەر چاوت وەک مەیدانی فوتباڵ گەورە و خۆش دەنوێنێت!

خوێن لە دەمم هاتبوو، سێ کەسەکە سەیرێکی ناو دەمیان کردم، گوتیان دیسان بردیانیەوە سەر ئاپۆلۆ؟ گوتم ئا؟ گوتیان ئەی بۆچی گازت لەو هەورە نەگرت کە لە نێو کڵاوخوودەکەدا بوو؟ گوتم نەمدەزانی، گوتیان گازت لە زمانت گرتووە و لە دوولاوە قرتاندووتە، دەبێ وریابی زۆر شتی پێ نەخۆی، دەنا لەوانەیە بە تەواوەتی لێ ببێتەوە و قووتی بدەی! ماڵی وێرانم! دەستم لێدا ڕاستیان دەکرد، دووبەش لە

سێ بەشی زمانم لە هەردوو لاوە قرتا بوو و تەنیا ناوەڕاستەکەی پێوە مابوو! لاقیشم ئەمجارە بریندار ببوو و خوێنی لێ دەهات، هەم بە شەللاق و هەم لەو شوێنەی وا بە دەزگاکەوە جەڕەبابەیان دابوو. بەڵام من زیاتر لە خەمی زمانمدا بووم نەک لاقە گەورە وجوانەکەم کە واهەبوو لە ژمارە ٨ ەوە بووبێتە ١٢! مابوومەوە چی بکەم؟ تاقەتم لێ بڕابوو، شەکەت بووم، هێزی قسەکردنم تێدا نەبوو، نەمدەزانی ئەگەر ئەمجارە بمبەنەوە سەر ئاپۆلۆ چی بەسەر زمانە قرتاوەکەم دێت و ئایا هەر بە گشتی زیندوو دەمێنمەوە؟ من هێزی خۆڕاگرتن لە بەرانبەر ئەو هەموو ئەشکەنجە وەحشیانەیەم نەبوو، لەڕ ولاواز بووم و کەمم سەختی و ناڕەحەتی ژیان دیتبوو، بە ڕەنج وئازاریش ڕانەهاتبووم. گەرچی بیستبووم چریکەکان بۆئەوەی خۆیان لەگەڵ سەختی و ئازاری ئەشکەنجەی نێو زیندان ڕابهێنن شەللاق لە بەری پێی خۆیان دەدەن و منیش دووسێ جارێک لاسایی ئەوانم کردبووەوە، مەولانای ڕۆمی گوتەنی:"کاین منم طاووس علیین شده!" پێم وابوو ببوومە ئەوان! بەڵام ئەوە جۆک و گاڵتەجاڕ زیاتر هیچ نەبوو. شەللاقێکی حوسەینی بەقەدرایی هەزار شەللاقی خۆم ئازاری هەبوو! من بە تەنافی ڕزیوی خەون و خەیاڵاتەوە چووبوومە چاڵەوە!

درێژەی هەیە